

Vianoce patria k najkrajším sviatkom roka. Nie všade sa oslavujú rovnako. Každá krajina EÚ si zachováva vlastné tradície a zvyky. Nie všade rozdáva darčeky Ježiško, nie všade sa na Štedrý večer pripravuje kapustnica a kapor a pranie: „Veselé Vianoce!“ znie v každej z nich inak. Chcete poznať ako?

Belgicko

1. Deti veriacich rodičov čakajú na Vianoce Svätého Mikuláša. V súčasnosti sa ale v mnohých rodinách objavuje v prvý sviatok vianočný i Santa Klaus. Popoludní sa tradične Belgičania chodia korčuľovať na zamrznuté kanály. Ak vôbec zamrznú. V čase Vianoc sa organizuje Vianočný pivný festival v Essene, na ktorom sa podávajú zimné druhy piva a Festival ľadových sôch v Bruggách.

2. Na Štedrý deň ráno pečú špeciálny chlieb cougnou alebo cougnouille, ktorý má tvar jahniatka.

3. „Vrolijk Kerstfeest!“ (po flámsky)

„Joyeux Noel!“ (po francúzsky)

Bulharsko

1. Vianočné sviatky sa slávia až do Troch kráľov. Vianočné darčeky rozdáva Dedo Koledav noci zo Štedrého dňa na prvý sviatok vianočný. Darčeky sa ale rozdávali aj na Troch kráľov. V žiadnej bulharskej rodine nechýba vianočný stromček.

2. Tradičné vianočné menu na Štedrý večer sa skladá z piatich až siedmich bezmäsitých jedál. Ich základom je šošovica, fazuľa, ryža a kapusta. Zo sladkého kysnutého cesta sa pečú kruhové koláče podobné našim štrúdlam. Je v nich tvaroh, syr a vajcia a volajú ich banica.

3. „Čestita koleda!“

Cyprus

1. Vianočné sviatky sa na Cypre slávia od 24. decembra do Troch kráľov. V týchto dvanástich dňoch v roku prichádzajú akýsi zlí duchovia známi ako „kalikantzari“. Darčeky deťom na Cypre rozdáva až na Nový rok ráno Ai – Vasilis. Podľa legendy požehná koláč (Vasilopitu) s mincou uprostred a vypije pohár vína, ktorý gazdiná položila pod stromček.

2. Keď ráno deti nájdu darčeky, každý z nich zje kus Vasilopitu – Ai - Vasilisovej torty. Kto vo svojom kúsku torty nájde mincu, bude mať po celý nový rok šťastie. Na štedrovečernom stole nesmie chýbať bravčové pečené mäso. Považujú ho za sväté a sviatočné jedlo.

3. „Kala Chrostouyenna!“ (po grécky)

„Noeliniz Ve Yeni Yiliniz Kutlu Olsun!“ (po turecky)

Česká republika

1. Vianočné sviatky sú sviatkami detí a rodiny. Štedrý deň je dňom splnených želaní. Tým, ktorí sa po celý deň pôstili sa zjaví zlaté prasiatko. Darčeky pod vianočný stromček nosí Ježíšek a rozbaľujú sa po štedrovečernej večeri.

2. Tradičné štedrovečerné menu sa skladá z rybacej polievky, z vypráženého kapra a zemiakového šalátu.

3. „Veselé Vánoce!“

Dánsko

1. Vianočné obdobie nazývajú Dáni „Oslavou sviečok“. Zapalujú ich všade: na adventnom venci, kde štyri sviece symbolizujú štyri obdobia ľudského života (detstvo, mladosť, dospelosť a

starobu), na vianočných stromčekoch, na oknách, pri dverách i v kostoloch. V počte zapálených sviec sú Dáni na prvom mieste na obyvateľa na svete. Vianočné darčeky deťom v krajine rozprávkára Hansa Christiana Andersena nosí záhadný „vianočný posol“. Zaklope na dvere a každému dá špeciálny darček: kyticu slamienok, otep sena, obrovskú štatulu alebo balík zabalený aspoň v dvadsiatich vrstvách vianočného papiera. Prekvapenie je skryté a každý sa zapotí, kým si ho nájde. Darčeky Dáni nakupujú s veľkým predstihom a robia z nich veľké tajnosti. Čím väčšie je prekvapenie, tým šťastnejšia budúcnosť obdarovaného čaká.

2. Na štedrovečernom stole Dánov dominuje husacina, kačacina, bravčové pečené s červenou kapustou, teplá šunka, okorenená treska s red'kovkou a horúca ryža poliata studeným mliekom, pívny a pšeničný chlieb a ako dezert sladký ryžový nákyt so zapečenou mandľou. Kto ju nájde, dostane špeciálny darček – tzv. „Julemand“.

3. „Glaedelig Jul!“

Estónsko

1. Pre Estóncov sú Vianoce zmesou tradičných, moderných, sekulárnych ale i náboženských tradícií. Sú oslavou narodenia Ježiška, ale oslavou zimného slnovratu, ktorý začína adventom. K zaujímavým tradíciám patrí napríklad vytváranie vianočnej koruny, ktorá pripomína kostolné lustre. Každý rok na Štedrý deň estónsky prezident vyhlási tzv. Vianočný mier a vyzve obyvateľov, aby hodovali. Vianočný mier sa vyhlasuje v Estónsku už 350 rokov ešte na základe nariadenia niekdajšej spoločnej švédskej kráľovnej Kristíny.

2. Na vianočnom stole Estóncov nesmie chýbať pečená hus alebo morka s jablkami. Ako dezert sa podávajú vianočné koláčky posypané kakaom a škoricou – Pipparkogid.

3. „Roomsaid Joulu Puh!“

Fínsko

1. Fíni majú tú česť byť hositeľskou krajinou fínskeho Santa Klauza – ktorého doma volajú veľký Ukko. Pochádza z Laponska, kde žije na úpätí hory Korvatunturi so svojou ženou a množstvom škriatkov, ktorý mu pomáhajú s balením darčkov pre deti. V tejto krajine mocných čarodejníc a nekonečných ság roznáša na Vianoce veľký Ukko deťom darčeky. Má dlhé biele fúzy, ktoré mu siahajú až po pás. Na hlave polmetrovú červenú čiapku so zvončekom. Nosí

červený kabátik. A veselí piadimužáci, ktorí ho sprevádzajú chodia v pláštenkách lemovaných bielou kožušinou. Deto, ktoré sú zlé odnášajú piadimužáci do ľadového kráľovstva. Vo Fínsku sú Vianoce veľkou slávnosťou vianočného stromčeka. Nechýba v žiadnom obydlí, v obchodoch, ani na námestiach. Stromčeky zvyčajne siahajú až po strop. Okolo nich sa ale sústreďuje vlastne celé vianočné dianie. Deti sa s dospelými pod ním často hrajú, tancujú a spoločne sa radujú z darčiekov. Fínsky vianočný stromček je celý biely, aby čo najviac pripomínal svojich druhov v okolitej zasneženej prírode. Fíni sú presvedčení, že ich krajina je stálou domovinou Santa Klauza – veľkého Ukka a že práve od nich, z Rovaniemi vyráža pred Vianocami roznášať darčeky deťom do celého sveta.

2. Vianočnému stolu dominujú pečené husi a moriaky.
3. „Hauskaa Joulua!“

Francúzsko

1. Vo Francúzsku je dobrým vianočným duchom Père Noel (Otec Vianoc). Chodí vždy v bielom, darčeky dáva deťom do topánok a čižiem, alebo ich necháva za kachľami či pri kozube. V niektorých oblastiach darčeky priväzuje k stromčekom dlhými papierovými stuhami a deti veria, že im ich daroval dobrý stromček. Náprotivkom Péra Noela je Père Fouettard. Ten rozdeľuje deťom buď darčeky, ak boli dobré po celý rok, alebo im trstenicou uštedrí pár milosrdných úderov na zadok, ak boli neposlušné. V menších mestách sú obľúbené „živé“ jasličky, v ktorých sa hrajú mladí i starí „vianočné hry“, ktoré organizuje väčšinou miestna farnosť. Vianočná nádielka darčiekov sa koná ako u nás na Štedrý deň večer. Vianoce sú predovšetkým rodinným sviatkom. Na Štedrý deň navštevujú Francúzi svojich rodičov, príbuzných a známych, pijú víno a calvados (jablčnú pálenku) a rozdávať si navzájom darčeky. V Paríži sa dospelí po rozbalení darčiekov tradične vyberajú do dobrých reštaurácií. V menších mestách sú obľúbené „živé“ jasličky, v ktorých si zahrajú mladí i starí „vianočné hry“, ktoré organizuje poväčšine farnosť. Vianočná nádielka darčiekov sa koná na Štedrý deň večer.

2. Vianočná večera nezaprie v sebe zvyky povestnej francúzskej kuchyne. Nečudo, že máva i dvanásť chodov. Večera v tento deň je výnimočne slávnostná a gurmánska. Predjedlami sú ustrice a biele klobásy, v mestách slimáky a rybia polievka. Na štedrovečernom stole sa tradične objavuje pečený moriak s gaštanovou plnkou a lanýžovou pastou a kurčatá so zeleninovým šalátom, paradajkami a olivami, ale tiež pečená hus na divoko. Francúzi milujú škeble upravené na rôzny spôsob, kaviár, údený losos, obaľované žabie stehienka. Nesmie chýbať ani niekoľko druhov syrov. Zo sladkých dezertov sa servíruje trufle z čokolády a datlí, koláč so smotanou, čokoládové salámy a roláda v podobe vianočného polena ozdobená zelenými lístkami a červenými plodmi cezmíny. Prijemným spestrením sú konfety a bonbóny v pestrofarebných papieroch, ktoré obsahujú lístočky s práním všetkého najlepšieho alebo krátkou predpoveďou budúcnosti. Keď sa hostina pretiahne, rozdávať sa darčeky až na druhý

deň ráno. Počas celej večere sa popíja víno a calvados (jablčná pálenka). Posledným vianočným sviatkom je vo Francúzsku deň Troch kráľov. Deti ho milujú, pretože maminky pečú na rozlúčku s Vianocami La Galette du Roi, veľkú tortu ozdobenú korunou vystrihnutou zo zlatého paieru. Do torty sa zapeká malá figurka čierneho kráľa. Ten, kto ho nájde, je menovaný čestným kráľom osláv. K torte sa podáva sladké šampanské a malý pohárik dostanú i šťastne sa usmievajúce deti.

3. "Joyeux Noel!"

Grécko

1. Keďže sú Gréci pomerne nábožensky založeným národom, z toho sa odvíjajú aj tradície vianočných sviatkov. Začínajú sa už 40 dní pred Vianocami, kedy sa podávajú chlieb – Christopsomo. Dôležitým patrónom Grékov je Svätý Mikuláš, ktorý odnepamäti ochraňoval námorníkov na rozbúrenom mori. Na Štedrý večer obchádza v mestách deti a nosí im darčeky. Na vidieku chodia deti z domu do domu a spievajú vianočné koledy – kalandá. Za to dostávajú od navštívených sladkosti. Ešte pred niekoľkými desaťročiami Gréci nepoznali pojem vianočný stromček. Namiesto neho námorníci na kotviacich lodiach rozsvецovali dekorácie na lodiach, aby vzdali úctu jednému z hlavných zdrojov svojej obživy. V súčasnosti sú aj v gréckych domácnostiach a na námestiach ozdobou vianočné stromčeky. Darčeky deťom rozdáva Svätý Vassilios až 1. januára.

2. Tradičná vianočná polievka obsahuje mäso z moriaka alebo sliepky a ryžu. Vtedy sa pri rodinných oslavách spoločne krájajú i špeciálne novoročné koláče. Ten, kto vo svojom dieliku objaví zlatú alebo striebornú mincu, bude mať v nasledujúcom roku šťastie.

3. "Kala Christouyenna!"

Holandsko

1. Vianoce sa slávia 25. decembra, na Boží hod. Deti dostávajú pod stromček darčeky, ktoré im tam necháva dobrácky dedo Sinter Klaas. Deti veria, že do Holandska pripláva vždy zo Španielska pár dní pred 5. decembrom. Táto udalosť a zároveň slávnosť sa vždy odohráva v prístavných dokoch a vždy ju zachytávajú pre deti i dospelých z celého Holandska televízne kamery. Sinter Klaas v červenom biskupskom plášti prichádza vždy na bielom koni a

sprevádza ho jeho družina. Štvrtého decembra obchádza potom so svojim pomocníkom – Čiernym Petrom strechy domov a do pripravených topánok cez komín vkladá deťom drobné darčeky zabalené síce v pestrofarebných papieroch, ale čierne od sadzí priamo pod ozdobený stromček. Niekedy mu pomáhajú sluhovia – muríni v stredovekých kostýmoch. Ľudia ich volajú Čiernymi Petrami i keď sa na vianočných pohľadniciach kreslia obvykle s bielymi tvármi. Cez ramená majú prehodené mechy s darčkami pre dobré deti. Keď všetko rozdajú, pochyťajú neposlušné deti, a tie, čo sa nechcú umývať, odnesú vo vreciach do Španielska, kde budú musieť celý rok slúžiť pánovi – Sinter Klaasovi. Domov sa vrátia až o rok, keď príde znova pred vianocami Sinter Klaas do Holandska. Holandský vianočný duch však má v posledných rokoch veľkého konkurenta vo svojom americkom príbuznom Santa Clausovi. Obyvatelia malého kráľovstva sú totiž skalopevne presvedčení, že americký Santa je výtvorom európskych osadníkov, ktorí odchádzali za prácou do Nového sveta. Aby Holanďania vyjadrili svoju podporu domácemu Sinterovi Klaasovi na viditeľné miesta svojich domov umiestňujú zákazové značky pre amerického Santa Clausa. Rovnako ako u nás, holandské deti dostávajú prvú várku darčiekov už 6. decembra. Lenže oni nie vo vyčistených topánkach či čižmách, ale v špeciálne v pripravených drevákoch. Najviac sa ich ujde tým, ktoré si s pomocou rodičov vystružikajú dreváčky sami. Na Vianoce sú domy vyzdobené imelom a smrekovými vetvičkami a všade vonia purpura.

2. Obľúbeným vianočným jedlom tejto krajiny je pečený králik s brusnicami. Na brusnicový kompót alebo sladkú mrkvičku so senom uloženým na dreváčkoch lákajú holandské deti mladšieho brata „španielskeho Mikuláša“ – malého konička. I on veľmi rád rozdáva dobrým a poslušným deťom cukríky.

3. “Vrolijk Kerstfeest!”

Írsko

1. Množstvo sviečok v rozmanitých zelených dekoráciách umiestňujú v Írsku v čase vianočných sviatkov do okien domácností. Podľa starých povier svietia svetlá sviečok po celú Štedrú noc na cestu Svätej rodine a zároveň poskytujú kúsok tepla i chudobným okolidúciim. V období britskej nadvlády nad Írskom sa do okien vystavovali spravidla tri sviečky. Jedna svietila za Svätého Otca, druhá pre Syna a tretie svetlo symbolizovalo Ducha Svätého. Zapálené sviečky mali dobrým ľuďom i okolidúciim pripomenúť, že v dome žije katolícka rodina a všetci priatelia sú vítaní pri spoločnej oslave Vianoc. Pre Írov sú Vianoce predovšetkým obdobím náboženských a duchovných osláv. Scéna s jasličkami je u nich totálnou tradíciou a len v máktorom írskom dome by sme ju nenašli.

2. Po štedrovečernej večeri prináša gazdiná na stôl chlieb a mlieko pre Jozefa, Máriu a malého Ježiška a vchodové dvere zostávajú pootvorené na dôkaz pohostinnosti.

3. “Nollaig Shona Dhuit!”

Litva

1. Oslavy začínali v Litve tradične so zimným slnovratom, ktorý sa slávi 22. decembra. Vtedy, keď je najdlhšia noc a najkratší deň. Vždy to bolo obdobie, keď sa skončili všetky práce na poliach a v záhradách a príroda bola pripravená na zimný odpočinok. Vtedy sa začína čas vianočných príprav, spevu a tanca. Domy sa zdobia slamenými ozdobami a rôznymi červenými ornamentmi, ktoré Litovčania pomenúvajú lukturi, krigi, putni. Najznámejšou litovskou vianočnou tradíciou je však sprievod s maskami. Medz tie najpopulárnejšie patrí maska medveďa, koňa, vola, vysokej ženy a malého muža. Sprievod putuje od domu do domu, od dediny k dedine. Prináša do domov požehnanie, plodnosť, hojnosť a ochranu pred zlými duchmi a nešťastiami. Sprievod vlečie i drevenú kladu ako symbol problémov a nešťastia. Vlečie ju jedna rodina a často sa do tohto rituálu zapoja i susedia. Spievajú sa tradičné piesne. Ľudia z okolitých usadlostí sa potom stretnú, poprajú si navzájom všetko dobré a spoločne spália posledné Klady a polená, aby svorne zahnali nešťastie a problémy pre budúci rok. Darčeky nosí na Štedrý večer Ježiško pod stromček, ako u nás.

2. Na litovskom vianočnom stole nesmie chýbať prasačia hlava varená spolu s jačmennou kašou. Toto jedlo sa volá koca alebo kikas. Ďalšou špecialitou je varený hrach s fazuľami a klobásami. Koliaska klobás symbolizujú slnko pre budúci rok.

3. "Linkami Kaledu!"

Lotyšsko

1. V časech sovietskej okupácie bola oficiálna oslava Vianoc podobne ako v ostatných bývalých sovietskych pobaltských republikách zakázaná. Napriek tomu sa Vianoce v týchto krajinách oslavovali a tak sa našťastie zachovali aj dávne tradície. Najvýznamnejšou lotyšskou je prezliekanie do masiek. Najčastejšie znázorňujú kone, medvede, vlky, vysoké ženy, malých mužov a smrtky, ktoré majú požehnať ľuďom a odohnať zlých duchov. Darčeky pod vianočný stromček nosí na Štedrý večer Ježiško.

2. Na lotyšský vianočný stôl neodmysliteľne patrí varená bravčová hlava s jačmeňom. Ďalšími pochútkami sú hrach, fazuľa a jačmenné klobásy.

3. "Prieci' gus Ziemsve"tkus un Laimi'gu Jauno Gadu!"

Luxembursko

1. Už koncom novembra môžete stretnúť v uliciach luxemburských miest a dedín Mikuláša, ktorému tu hovoria Kleeschen. Ale i jeho opak – Housekera (čiže Čierneho Petra). Na Mikuláša obdarúvajú deti drobnými darčekom. Veľké darčeky potom dostávajú luxemburské deti a dospelý na Vianoce a prináša ich Ježiško. V predvianočnom čase sa ulice osvetľujú a zdobia svietiacimi vianočnými stromčekami.

2. V predvianočných uliciach rozvoniava varené víno s klinčekmi, špeciálna polievka s údeninou a tradičné palacinky (crêpes). Keďže v Luxembursku sú Vianoce rodinným a religióznym sviatkom, k stolu sa schádza celá rodina. A pochutnáva si na typicky zimnom jedle, ktorým je čierny pudding so zemiakovou kašou a jablčnou omáčkou.

3. “Déi Bescht Wensch!”

Malta

1. Kým na Vianoce zvyčajne strednú a severnú Európu pokrýva sneh, na Malte je príjemne teplo. Preto sem radi prídu vianocovať i turisti. Druhým dôvodom, ktorý ich sem okrem tepla priťahuje sú tradičné oslavy Vianoc Malťanmi v tejto silne katolíckej krajine. V uliciach preto nechýbajú betlehemy, koledy. Úplne jedinečný zážitok prináša omša s vianočnými koledami, ktorá sa koná vo sviečkami osvetlenej katedrále St John’s Co-Cathedral vo Valette.

2. Maltskú kuchyňu ovplyvnila koloniálna nadvláda Britov. Preto aj na ich vianočnom stole dominuje pečený moriak a pudding.

3. “Il-Milied It-Tajjeb!”

Maďarsko

1. Medzi Maďarmi patria Vianoce po stáročia k najvýznamnejším sviatkom v roku. Je to aj preto, že v druhý sviatok vianočný si pripomínajú Svätého Štefana, patróna a zakladateľa Maďarska. Preto sú Vianoce nielen cirkevným, ale i celonárodným sviatkom. Na Štedrý deň by pretp podľa starodávnych maďarských zvykov nikto nemal byť celkom sám. V minulosti preto do rodín k bohato prestretému stolu pozývali i chudobných žobrákov a tulákov. Oslava Vianoc v Maďarsku má prakticky rovnaké tradície ako u nás. Darčeky nosí Ježiško pod vianočný stromček. Ale na rozdiel od nás si ich rozbaľujú už pred Štedrou večerou.

2. Na maďarských stoloch nesmie chýbať kapustnica, hríbová polievka s klobásou alebo halászlé (rybacia polievka), vyprážený kapor alebo zubáč. Vo väčšine maďarských rodín začínajú však Vianoce pečením tradičného svätoštefánskeho koláča, ktorý sa v prvú adventnú nedeľu položí na okraj stola a musí tam vydržať až do Troch kráľov. Pod obrus sa začiatkom adventu ukladajú zrnká obilia z poslednej úrody a trs sena symbolizujúceho vďačnosť hospodára za dary zeme a prianie dožiť sa i na budúci rok dobrej úrody.

3. "Kellemes Karácsonyi Unnepekett!"

Nemecko

1. Rovnako ako v susednom Rakúsku, aj Nemecko je preslávené nádhernými adventnými vencami. Už v prvý adventný deň sa objavujú na nemeckých príbytkoch. Deti dostávajú v ten deň adventné kalendáre s obrázkami zimných krajínok a postavičiek i čokoládové bonbóny. Každý deň z tohto adventného čuda si majú možnosť vybrať jednu sladkosť a zjesť ju. Prvým poslom Vianoc je rovnako ako u nás Mikuláš. V nablýskaných detských topánkach zanecháva už v predvečer 6. decembra darčeky, ktoré si deti nachádzajú v nich až ráno. Ak deti nemajú vyčistené topánky, neraz v nich nájdu uhlie, zemiaky alebo mrkvu. Na pravé vianočné darčeky si však rovnako ako u nás musia počkať až do Štedrého večera. V Nemecku majú viacero darcov.. Nerozdáva ich iba Ježiško, ale i vianočný duch menom Weinachtsmann. Má ryšavé fúzy a bradu, nosí plášť s kapucňou a cestuje na osedlanom divokom vetri. Najčastejšie pochádza zo severného Nemecka. Predtým dokonca odnášal vo vreci neposlušné deti a metlou trestal neverné ženy. So zvyšujúcim sa vekom sa z tohto ducha stal dobrácky starý muž. I vietor sa upokojil a dnes poslušne nosí svojho pána.. V južnom Nemecku však deti navštevuje výhradne Ježiško - Kristkind. Ten, sprevádzaný anjelmi z neba donáša darčeky pod vianočný stromček.

2. Oblúbeným vianočným jedlom je pečená hus a tradične sa podávajú aj sladké ovocné kompóty. Z hydiny je oblúbená i kačka a morka. Na chladnom severe si však radšej pochutnajú na pečenej klobáse a zemiakovom šaláte alebo párkoch. Len v Bavorsku a Bádensko-Wurtenbersku nesmie na štedrovečernom stole chýbať ryba – kapor, ale i pečená šľuka. Upravuje sa na najrozličnejšie spôsoby. Oblúbenou je i tzv. Konšelská misa, na ktorej sú buď teplé alebo studené plátky pečeného bravčového, údeného mäsa, pečenej kačice a husi,

alebo morky, ale i kusy bielych klobás. Nechýba ani tradičný jablčný závin s čerešňovým kompótom. Lahôdkou na záver večere je ovocný šalát s príchutou šampanského alebo likéru. Na nemeckých vianočných stoloch nechýbajú ani iné sladkosti. Od 18. storočia sa vypeká vaječné pečivo, ktoré má rôzne názvy. Najčastejšie sa mu hovorí "marcipán chudobných" alebo Springle. Známa je i Rýnsky Spekulantis. Na predvianočných trhoch Nemecka rozvoniavajú najčastejšie varené víno a pečené gaštany.

3. "Froehliche Weihnachten!"

Poľsko

1. Oslava Vianoc je prakticky rovnaká ako u nás. Na Štedrý deň dopoludnia ešte gazdiné dokupujú posledné nákupy. Pečú vianočné sladkosti a varia dvanásť tradičných pokrmov. Oblúbenou úlohou detí na Štedrý deň je vyzieranie prvej hviezdičky na oblohe – biblickej betlehemskej hviezdy (Gwiazdka). Keď sa objaví, prichádza s ňou znamenie, že rodina si môže zasadiť k štedrovečernému stolu. Niektorí veria že hviezda prinášajú i darčeky, ale väčšina verí, že ich pod stromček nosí Ježiško.

2. Na štedrovečernom stole je o jeden príbor navyše, aby si hostiteľ mohol uctiť náhodného návštevníka alebo hladného pútnika. Kňazi pripravujú azymy, tenké oblátky z bielej múky veľké ako plytký tanier a rozdeľujú ich farníkom. Na Štedrý deň Poliaci dodržiavajú tradične pôst a nikto sa k stolu neposadí skôr ako vyjde na oblohu prvá hviezda. Pri štedrovečernej večeri pán domu rozdáva spolu stolovníkom oblátky – azymy. Podáva sa dvanásť chodov symbolizujúcich 12 mesiacov v roku. Najprv sa podáva polievka poľský barszcz (boršč). Je to vývar z údeného mäsa, cvikle a podáva sa s nokmi. Inde sa ako polievka podáva tzv. żurek, čo je zatrepaná hríbová polievka. V mnohých častiach Poľska zasa dominuje rybacia či hrachová polievka. Dominantným hlavným chodom sú ryby a víno. Kapor sa upravoval v sladkej omáčke so slivkami. Nesmelo chýbať mleté rybie mäso v rôsole. Dnes sa však hlavným chodom stáva čoraz častejšie pečený moriak alebo morka. Tradičným vianočným pokrmom je podlhovastý biely chlieb, špeciálne pripravený pre štedrovečerný stôl a makové „pupáky“ osladené mliekom, cukrom, alebo medovou vodou a hrozienkami. Slávnostný obed Vianoc sa podáva 25. decembra. Najčastejšie sa podáva šunka a špeciálna pečená klobása, ktorá sa kupuje na trhu surová (neúdená) a pečie sa doma v celých kruhoch. Oblúbená je i hydina. Ako zákusok sa podávajú cestové „ušky“ a pirôžky plnené hubami a kapustou. Pije sa „varzonka“ alebo grog.

3. "Wesolych Swiat Bozego Narodzenia!"

Portugalsko

1. Portugalci majú svoj sviatok zvaný consoda, ktorý sa slávi na Štedrý deň ráno. Na stôl prestierajú taniere pre duše zosnulých a servírujú im jedlo. Veria, že tento skutok im v ďalšom roku prinesie šťastie. Oslavy Vianoc sú spojené so silným náboženským vyznaním Portugalcov. Zaujímavé je, že Štedrý deň je v Portugalsku pracovným dňom. Jediným dňom pracovného pokoja je Prvý sviatok vianočný. Darčeky rozdáva Ježiškosíce na Štedrý deň, ale až neskoro večer. Deti majú za úlohu nájsť ukryté darčeky za komínom alebo v kozuboch. Pred Vianocami počas nich sú na uliciach vystavené betlehemy. Kvetináče sú ozdobené pšenicom, kukuricou alebo jačmeňom – symbolmi bohatej úrody.

2. Tradičným vianočným jedlom je treska, ktorá je zároveň portugalským národným jedlom. Kupujú ju sušenú a pred spracovaním ju máčajú niekoľko dní vo vode. Typickým vianočným dezertom je kráľov koláč "Bolo-Rei". Chuťovo v ňom dominuje cukrová poleva a kúsky kandizovaného ovocia. Na Madeire tento koláč nahrádza Bolo de Mel a podobá sa na medovník s mandľami.

3. Feliz Natal!"

Rakúsko

1. Rakúšania milujú Vianoce a už niekoľko týždňov pred nimi pripravujú ručne vyrábané ozdoby na stromček – slamienky, orechy, sušené ovocie. Pečie sa niekoľko druhov vianočného pečiva. Populárne sú malé perníčky, sladkosti s čokoládovými polevami, ktoré sú rovnako populárne i v susednom Nemecku. Každý z členov rodiny sa snaží aspoň jeden darček zhotoviť vlastnými rukami. Stále sa ešte udržiava domáca výroba jasličiek, betlehemčekov, ktoré sa v rodinách dedia a pod vianočnými stromčekmi je ich často až niekoľko. Zvlášť krásne sú betlehemy z Tirolska, ktoré sú známe i za hranicami Rakúska. Drevené figúrky v nich sú polychrómované. Rovnako starostlivo zhotovujú aj adventné svietniky a vence. Pletú sa z jedľových vetiev a fialových stúh. Adventné vence umiestňujú na najviditeľnejších miestach, mnohé sú umeleckými dielami ako napríklad na svetoznámej viedenskej kaviarni Central Café. Na sviatok svätej Barbory sa režu čerešňové konáriky a dávajú sa za okná do váz s vodou. Komu barborka vykvitne na Štedrý deň, ten bude podľa ľudovej povery žiť budúci rok v šťastí a hojnosti. Všetci Rakúšania očakávajú i príchod sv. Mikuláša. Sú presvedčení, že podobu populárneho svätého vytvoril v 19. storočí obľúbený rakúsky maliar Moritz von Schwind, ktorý vraj ako prvý namaľoval sv. Mikuláša s dlhou bielou bradou a fúzami a v plášti s kapucňou lemovanou kožušinou. Ten rozdáva deťom na Mikuláša predovšetkým sladkosti a ovocie. Hlavnú nádielku darčekov však oznamuje zvonček v podvečer, na Štedrý deň. Keď

doznie zvonenie, odoberú sa deti i dospelí k vianočnému stromčeku a radujú sa z darčekom, ktoré priniesol Ježiško. Aj Rakúšania, rovnako ako Nemci si najviac cenia vtipne a samostatné, vlastnými rukami vyrobené darčeky. Všetky balíčky otvára hlava rodiny. Otec tiež určuje, ktorý kto dostane.

2. V Rakúsku sa na Vianoce najviac jedia ryby, bravčové rezne, ale i zajac a sladká kukuričná kaša s hrozienkami a jablkami poliata čerešňovým likérom.

3. "Froehliche Weihnachten!"

Rumunsko

1. Rumunské deti dostávajú vianočné darčeky 24. decembra. Väčšinou ich Svätý muž zanechá v prútenom koši pod stromčekom alebo vedľa betlehemov. V niektorých krajoch ich schováva do topánok alebo pod posteľ. Kedysi deťom rozdeľoval v Rumunsku darčeky Kmotriček. Kedysi obľúbené závody saní alebo vozov ťahaných niekoľkými koňmi vystriedali v posledných rokoch divoké naháňacky silných automobilov novodobých zbohatlíkov. Ďaleko romantickejšie je však vianočné veštenie budúcnosti podľa jablčných jadierok alebo s pomocou čierneho kohúta.

2. Tradičným vianočným jedlom je varená pšenica ochutená kandizovaným ovocím, medom a hrozienkami.

3. "Saotator Felicite!"

Slovensko

1. Napriek krajoým odchýlnostiam, Vianociam patria v hierarchii sviatkov prvé miesto medzi rodinnými sviatkami. Pri vianočnom stole sa schádza zvyčajne celá rodina a darčeky pod stromček nosí Ježiško po štedrovečernej večeri. K oslave Vianoc patrí spievanie kolied, polnočná omša na Štedrý deň, betlehemy v uliciach miest.

2. Základom slávnostnej večere je kapustnica s hriíbami, niekde i s klobásou a údeným mäsom. V niektorých krajoch fazuľová, hrachová či hriíbová polievka. Po nej ide zvyčajne ryba (vyprážený kapor) so zemiakovým šalátom, žemľovka s makom či orechami. Na stole nesmie chýbať cesnak, jabĺčka, orechy, medovníky, vianočné oplátky.

3. "Veselé Vianoce!"

Slovinsko

1. Prvému adventnému dňu hovoria Slovinci božič, malý boh. Slovinci sú zväčša katolíci a preto sú i zvyky približne rovnaké ako v susednom Rakúsku alebo u nás. Kedysi gazda kropil vodou a čistil kadidlom pred štedrovečernou večerou dom a chliev. Celá rodina sa pred večerou pomodlila za zdravie a šťastie. Po večeri sa čarovalo.. Dievčatá liali do horúcej vody vaječný bielok a hádali, čo ich čaká v nasledujúcom roku. Tie odvážnejšie sa vydávali pred polnočnou omšou k studienkam a prameňom a pokúšali sa v nich zazrieť svojho vyvoleného. Keď sa jej mládenec pozdával, prišla aj na novoročnú noc a hodila do vody jablko s vetvičkami rozmarínu. Vyvolenú sa tak už potom naisto musel stať jej manželom. Koledovať sa v Slovinsku chodí na svätého Štefana (ktorý je patrónom koní a dobytky) a na Troch kráľov. Slovinci v podstate slávia trojo Vianoc : klasické v rovnakom čase a prakticky rovnako ako my. Druhé na Nový rok a tretie na Troch kráľov., keď zapalujú kadislo, aby dym priniesol magickú silu do domu a vyhnal z neho zlých démonov.

2. Na Tri krále sa dojedajú aj zvyšky vianočného chleba, tzv. božičníka. Polovicu z neho dostanú ľudia a polovicu zvieratá a vtáčiky. Darčeky ako u nás nosí pod vianočný stromček Ježiško po štedrovečernej hostine.

3. Vesele Bozicne !

Španielsko

1. Oslavy Vianoc prebiehajú v znamení spevu, hudby a tanca. Oblíbenou súčasťou vianočných osláv sú tzv. representacion, živé obrazy betlehemov pred kostolmi. Pred zrakmi veriacich prebieha v chrámoch 25. decembra, 1. a 6. januára adorácia Dieťaťa, bozkávanie Jezuliatka z jasličiek. Ulicami znejú tamburíny, gitary a kastanety. Tancujú sa ľudové tance ako bolero a sevillana. Všade. Na uliciach, v kaviarňach, na námestiach, ba dokonca i v kostoloch. Na Štedrý deň sa v Španielsku tradične schádzajú rodiny v dome rodičov. Jeden rok u rodičov ženy, druhý u rodičov muža. Ale všetci, muži i ženy svorne pomáhajú pri príprave štedrovečernej večere. Tá začína až okolo desiatej večer a končí hlboko v noci. Hodovanie strieda spev okolo Betlehemu s jasličkami. Tie sú ale do polnoci prázdne. Zvykom je, že najmenší člen rodiny presne o polnoci položí Ježiška do jasličiek. Ešte i dnes chodí množstvo Španielov na polnočnú omšu. Darčeky roznášajú na Štedrý deň Traja králi. Tí síce slávia svoj sviatok až v januári, ale svoju ústrednú rolu naplňajú už v prvý deň Vianoc kedy deťom prichádzajúcim im v ústrety ulicami s rozsvietenými lampiónmi rozdávali drobné darčeky – sladkosti z nugátu, alebo rôzne druhy maslových sušienok. Nechýba ani marcipán. Tie skutočné "vianočné darčeky" sa v Španielsku rozdávali až na Troch kráľov. Ľudia sa

obdarúvajú prútenými košmi plnými vŕškovakých vianočných darčiekov, exotického i domáceho ovocia a archívneho vína. Vtedy dostávajú španielske deti dostávajú tú skutočnú vianočnú nádielku. Deti veria, vedia, že ich dovezli traja vítaní a oslavovaní králi, ktorí prišli hľadať Božie dieťa. Obdarúvanie je najmenej také štedré, ako dostal kedysi Ježiško. Ale nádielka ich nečaká pod stromčekom, ale dáva sa do topánok.

2. Na Štedrý večer sa ako hlavný chod podáva baranie, jahňacie alebo kozľacie mäso s množstvom zeleniny, ovocia a vínom. Nesmú chýbať sladké múčniky a zákusky. Každý kraj pripravuje svoje špeciality. V Andalúzii gazdinky pečú napríklad korenený mandľový koláč s ovocím. Obľúbenou vianočnou pochúťkou sú olejové a maslové placky, omelety a citrónová torta s kandizovaným ovocím. V obchodoch a na tržniciach sa predáva pečivo s píniovými jadierkami rýchle opečenými na sladkom oleji a drobné vaječné cukrovinky.

Tie skutočné "vianočné darčeky" sa v Španielsku rozdávať až na Troch kráľov. Ľudia sa obdarúvajú prútenými košmi plnými vŕškovakých vianočných darčiekov, exotického i domáceho ovocia a archívneho vína. Na obvyklé vianočné darčeky si španielske deti musia počkať až do Troch kráľov. Lebo vedia, že vtedy ich dovezli traja vítaní a oslavovaní králi, ktorí prišli hľadať Božie dieťa.

Zdroj: <http://www.euroinfo.gov.sk/>